

nadewerkingen de almachtigheid toekomt, verhindert zou worden in iemand genade te werken, overmits het Sacrament te zijnen opzichte verzuimd was. Wel is God de Heere vrij, om zelf zijn eigen werkingen aan de genademiddelen te binden, maar dan ook nog blijft Hij als God steeds boven zijn wet staan, en bindt die wet, in haar hoedanigheid van *wet*, alleen *ons*. In drieërlei ligt dus hier het ware standpunt uitgedrukt. *Ten eerste* heeft God de Heere, krachtens zijn vrijmacht, wel terdege eene zijner bijzondere genadewerkingen, en wel eene voor ons onmisbare genadewerking, aan het gebruik van het Sacrament gebonden. *Ten tweede* zijn wij diensvolgens gehouden deze wet te eerbiedigen, en brengt elk verzuim van het Sacrament, dat uit verachting van Gods ordinantie voortvloeit, of ook verkeerd gebruik er van, óns een oordeel. Dit is niet enkel zoo ten opzichte van het heilig Avondmaal, maar evenzoo ten opzichte van den heiligen Doop. Maar *ten derde* is en blijft God de Heere vrijmachtig, om, waar buiten onze schuld of zonder dat we het weten, het genademiddel van het Sacrament ongebruikt bleef of misbruikt wierd, diezelfde genadewerking die Hij anders aan het Sacrament bond, alsdan ook *zonder* dit instrument in ons te weeg te brengen. Vandaar dat alle superstitie ten deze moet gemeden. Ook de dienst der Sacramenten is „niet wederom tot vreeze”, noch tot „angstvalligheden”; maar strekt juist als blijde, heerlijke dienst van Gods kinderen, om door de genieting van hooger en inniger liefde de vreeze buiten te sluiten en ons in onze angstvalligheden te troosten.

Uit de noodzakelijkheid ter zaligheid van den heiligen Doop volgt dus het recht en de plicht van den kinderdoop *niet*. Wie dat staande hield, zou hiermeê de Gereformeerde paden verlaten hebben.

Neeu, de kinderdoop staat of valt eeniglijk en uitsluitend met de vraag, of alleen volwassenen dan wel ook kinderen, die als kinderen sterven, zalig worden. We konden het wel dieper opvatten en zeggen, dat de kinderdoop hangt aan de vraag of God met zijn genade alleen in volwassenen, of ook reeds in kinderen werkt. Maar deze tweede vraag ligt vanzelf in de eerste besloten, en zal er bij uitkomen; maar om overtuigend te spreken is het raadzaam en meer afdoende, zoo we de vraag in den eerst aangeduiden vorm stellen. Er sterven van elk geslacht dat geboren wordt minstens de helft der menschen weg, eer ze tot volle klaarheid van hun bewustzijn ontwikkeld zijn. Voor zijn twintigste jaar is iemand zelden volwassen. Onze burgerlijke wet kent zelfs eerst op 23-jarigen leeftijd iemand het recht toe, om voor zich zelf te beslissen. En nu toont de statistiek, dat er op de 100 personen die in ons land in 1886 ten grave wierden gedragen, gestorven zijn 7¼ pct. als levenloos aange-